
Het CTA examen¹: algemene informatie en schriftelijk gedeelte²

INHOUD

1	Inleiding.....	2
2	Waaruit bestaat het examen en wat zijn de eisen?.....	2
3	Het schriftelijk examen.....	4
	COUNSELING	6
	ONDERWIJS EN ORGANISATIES	9
	PSYCHOTHERAPIE (KLINISCH)	12
4	Richtlijnen voor examinatoren die het schriftelijk beoordelen.	15
5	Bijlagen.....	16
	Bijlage A: EATA - CTA examenvragen Counseling	16
	Bijlage B: EATA - CTA examenvragen Onderwijs.....	18
	Bijlage C: EATA - CTA examenvragen Organisaties.....	20
	Bijlage D: EATA - CTA examenvragen Psychotherapie	21

¹ CTA = Certified Transactional Analyst

² Vertaling en bewerking: Henk Trimp

Gebaseerd op de voor het CTA-examen relevante onderdelen van het EATA Training and Examinations Handbook (2003 & wijzigingen en aanvullingen tot 2005) en gebruik makend van een eerdere vertaling en bewerking door Moniek Thunnissen (Over het TA examen, 1998)

Gecorrigeerd en goedgekeurd door Marijke Arendsen Hein, Marijke Wusten en Moniek Thunnissen.

Vertaling en toelichting examenvragen (bijlagen): Marijke Arendsen Hein (EATA Language Coordinator)

1 Inleiding

De opleiding in de Transactionele Analyse is één van de weinige opleidingen in therapie en communicatie die afgesloten wordt met een examen.

Daar zijn een aantal redenen voor. Omdat de Transactionele Analyse een wereldwijd gebruikte methode is, zijn er opleidingsinstituten in vele verschillende landen. Het examen is bedoeld als een kwaliteitskeurmerk, waardoor de opleidingsinstituten ook weten wat het streefniveau moet zijn aan het einde van de opleiding.

Bovendien leidt het doen van het examen ertoe, dat kandidaten hun theoretische en praktische kennis extra onder de loep nemen: in het schriftelijke examen beschrijven ze hoe ze de TA in hun werk gebruiken, en op het mondeling laten ze dat zien en horen.

Tenslotte geeft het examenproces - de examens zijn steeds gekoppeld aan internationale conferenties - een extra dimensie aan het internationale karakter van de TA-gemeenschap: als kandidaat krijg je te maken met een examenboard bestaande uit vier mensen uit verschillende landen en werelddelen. Er wordt Engels gesproken, als kandidaat kun je zelf een tolk meenemen. Als je eenmaal geslaagd ben kun je als examinerator meedoen aan examens en op die manier volgen hoe in andere landen met TA wordt gewerkt.

In Nederland is de cultuur rond het examen doen lange tijd verwaterd geweest. Na 1994 is door een aantal opleiders en bestuursleden van de NVTA een nieuwe impuls aan het examenproces gegeven. Medio 2005 hebben ruim twintig van de ongeveer 215 leden van de NVTA het examen gedaan.

2 Waaruit bestaat het examen en wat zijn de eisen?

Het CTA-examen bestaat uit een schriftelijk en een mondeling gedeelte. Het materiaal van het schriftelijk examen wordt eerst ingediend. Na een positieve beoordeling van dit materiaal kan het mondeling examen afgelegd worden (deze mogelijkheid bestaat een aantal keren per jaar in verschillende Europese landen).

Voorafgaand aan het examen moet aan de volgende eisen voldaan zijn:

- a. **een TA 101 certificaat**
behaald door het volgen van de Introductie cursus of door het afleggen van een examen
- b. **voldoen aan de relevante nationale eisen voor certificering in het eigen werkveld**
Dit wil zeggen dat je als therapeut, opleider, arts etc. moet beschikken over de vooropleiding en certificaten zoals die in jouw land voor je vakgebied verplicht zijn gesteld. Een TA-opleiding in Nederland biedt alleen een 'BTW', een Beroeps Toegevoegde Waarde.
- c. **een getekend trainingscontract**
Dit contract wordt door de kandidaat gesloten met de EATA en de "Principal Supervisor" (verder in dit document aangeduid als *supervisor*). Het CTA-examen wordt afgelegd in één van de vier werkvelden (psychotherapie (klinisch), counseling, onderwijs of organisaties). Dit wordt vastgelegd in het contract.
- d. **aanbeveling door je supervisor als gereed voor het examen**
- e. **praktijk**
Minimaal 750 contacturen met cliënten waarbij de kandidaat de hoofdverantwoordelijkheid heeft (als therapeut, trainer, begeleider etc.). In minimaal 500 van deze uren wordt de TA toegepast (dit kan ook inhouden dat de TA als denkkader gebruikt wordt; je hoeft geen "TA te spreken" met je cliënten of collega's). Minimaal 50 van de uren moet met groepen gewerkt zijn en minimaal 50 uur met individuele cliënten.

f. **training**

Minimaal 600 uur professionele training, waarvan minimaal 300 uur training in TA (begeleid door een PTSTA of TSTA).

Onder TA-training vallen:

- de TA 101 (12 uur)
- een voortgezette TA opleiding.
- de peergroep-bijeenkomsten: ongeveer 30 uur per jaar.
- leertherapie: hiervan mag je maximaal 50 uur meetellen.
- het werken aan je het schriftelijk examen: hiervan mag je ook maximaal 50 uur meetellen.
- deelname aan congressen, weekends, studiedagen etc.

De andere 300 uur mag betrekking hebben op andere theorie die relevant is voor het examen dat je doet. Dus in de richting counseling kan dat zijn: elke cursus in gesprekstechniek, methodes, ontwikkelingspsychologie etc.; in de andere richtingen ook opleidingen, cursussen en trainingen. Meestal, als je een beroepsopleiding hebt gedaan (personeelswerk, verpleging, maatschappelijk werk, lerarenopleiding etc.) kun je heel wat hiervan meetellen.

g. **supervisie**

Minimaal 150 uur supervisie, waarvan minstens 75 uur TA supervisie (bij een PTSTA of TSTA).

Minstens 40 van de 75 uur TA supervisie moet gegeven zijn door je eigen supervisor.

De 75 uur niet-TA supervisie kan voorafgaand aan of tijdens de TA training plaatsvinden.

Voor de exameneisen tellen alle uren waarin je zelf gesuperviseerd wordt mee. Ook de uren waarin je deelneemt aan supervisie in kleine groepen (2 of 3 personen) mogen volledig meegeteld worden. In grotere groepen tellen alleen de uren dat je zelf iets presenteert of bijdraagt. Ook al duurt in zo'n grote opleidingsgroep jouw bijdrage/presentatie korter dan een uur, dan mag je het toch rekenen als een uur supervisie.

h. **aanvullende professionele ontwikkeling**

Minimaal 500 uur, in overleg met je supervisor. Dit kan o.a. inhouden: extra training, supervisie, persoonlijke psychotherapie e.d.

i. **persoonlijke therapie of voortgaande persoonlijke ontwikkeling**

Hiervoor is geen aantal uren vastgesteld. De PTSC (Professional Training Standards Commission) beveelt psychotherapie aan (bijv. door deelname aan een TA-leertherapiegroep) zodat de kandidaat de toepassing van TA heeft meegemaakt en bovendien zelf TA kan toepassen vanuit een overwegend scriptvrije basis en zonder beschadigend gedrag.

3 Het schriftelijk examen³.

a. Onderdelen

Alle Europese kandidaten doen het schriftelijk examen via en onder de auspiciën van de COC, de Commission of Certification van EATA, de Europese TA organisatie.

Het schriftelijk bestaat uit de volgende onderdelen:

- A. Beschrijving van hoe je werkt en jezelf ziet als transactioneel analist in jouw werkveld: het professionele zelfportret.
- B. Verslag van je leerervaringen gedurende de TA training.
- C. Casestudie of projectstudie, waarin je een competente toepassing van TA demonstreert gedurende een bepaalde tijdsspanne, op basis van een praktijkvoorbeeld.
- D. Theorie en literatuur. Je beantwoordt zes vragen (te kiezen uit een lijst van 11 of 13 vragen, afhankelijk van het werkveld). Hierin geef je aan welke concepten je gebruikt, welk deel van de TA literatuur (theorie) je in het bijzonder gebruikt; je laat zien dat je een grondige kennis hebt van de relevante TA theorie en deze competent kan toepassen in het beschreven voorbeeld (onder C).

b. Weging

De verschillende onderdelen van het examen worden gewogen met de volgende percentages:

A: 20%, B: 10 %; C: 35%; D: 35%.

100% betekent foutloos slagen. 65% is het minimale vereiste om te slagen. Zie ook de aanvullende eisen bij *Richtlijnen voor examinatoren die het schriftelijk beoordelen* (Hoofdstuk 4).

c. Doel van het schriftelijk examen.

Het doel van het examen is om te demonstreren dat je de kerncompetenties van het gekozen werkveld bezit en hoe je effectief en ethisch werkt als een theoretisch gefundeerd Transactioneel Analist. Dit omvat de relatie en wisselwerking tussen je professionele ontwikkeling, je denken en je werk met cliënten.

d. Toepassingsgebied (werkveld)

Het schriftelijk examen moet op één van de vier gebieden zijn: psychotherapie (klinisch), counseling, onderwijs of organisaties. Als het examen niet binnen het veld past, wordt het als "geen examen" beschouwd. (NB.: het komt wel eens voor dat bijv. iemand counseling examen doet en als de examinerator het leest, deze het een psychotherapie (klinisch) examen vindt (de behandelwijze is meer psychotherapie dan counseling); het omgekeerde komt ook voor. In zo'n geval gaat het examen terug naar de kandidaat, onbeoordeeld, met het advies het opnieuw in te sturen als een examen binnen het juiste werkveld, of het opnieuw te schrijven binnen het juiste werkveld.)

Dit oordeel wordt gedaan door de examinerator die het schriftelijk moet beoordelen; als deze twijfelt stuurt deze het naar de coördinator van het taalgebied (voor Nederland: Marijke Arendsen Hein) voor een besluit. Als er onenigheid blijft, neemt de Supervising Examiner (iemand van EATA) een definitief besluit.

e. Anonimiteit

Omdat het examen anoniem beoordeeld wordt, mogen er geen aanduidingen in voorkomen van je eigen naam, je trainer, je instituut, de plaats waar je werkt, of andere zaken waardoor je herkend kan worden.

Bij een psychotherapie (klinisch) of counseling examen moet ook de identiteit van de cliënt(en) in de casestudie geanonimiseerd worden

f. Totale lengte.

Afhankelijk van de taal, maximaal:

³ Samengevatte vertaling van EATA Training and Examinations Handbook, section 8. Toevoegingen en toelichtingen van de oorspronkelijke bewerker (Moniek Thunnissen) zijn zoveel mogelijk gehandhaafd.

Engels: 24.000 woorden (= circa 67 pagina's A4 dubbele regelafstand Arial-10punts),
Frans en Italiaans: 26.500 woorden

Andere talen ter beoordeling door de coördinator van het taalgebied (voor Nederlands: 25.000 woorden = circa 70 pagina's A4 dubbele regelafstand Arial-10punts)

Geef het totaal aantal woorden weer op de laatste pagina. Diagrammen en literatuurlijst tellen niet mee in het aantal woorden (die kun je dus als extra beschouwen). Een bijlage mag, maar alleen als toelichting op de context van je werk of project; het is geen onderdeel van het examen en wordt niet beoordeeld.

Een casestudie mag betrekking hebben op een groep, maar minstens één lid van de groep moet beschreven worden.

g. Presentatie

Op A4 enkelzijdig afgedrukt, dubbele regelafstand, redelijke kantlijn (de literatuurlijst en transcripts mogen op enkele regelafstand). Nummer alle pagina's opeenvolgend (dus niet bij een nieuw gedeelte opnieuw nummeren).

Advies: lees van tevoren een voorbeeld van een schriftelijk van iemand die geslaagd is.

h. Tijdsschema.

Begin 1 tot 1½ jaar voordat je het moet inleveren.

Je levert het minimaal 6 maanden voor het mondeling examen in. Een compleet tijdsschema is te vinden in Het EATA handboek (sectie 7, blz. 6-7) : hierin staan ook de termijnen voor betaling van examengeld, het insturen van registratieformulieren e.d.

Op de volgende pagina's worden de onderdelen van het schriftelijk examen per werkveld uitgewerkt.

COUNSELING

A. Professioneel zelfportret (20%)

Beantwoord kort de volgende vragen:

- Beschrijf je beroep en de context van je werk (organisatiestructuur, cliënten/cliëntensysteem) en je identiteit als TA counsellor.
- Beschrijf het type kwesties (problemen en hulpmiddelen) waar je binnen je praktijk mee geconfronteerd wordt en geef aan hoe dit je werk als transactioneel analist beïnvloedt.

B. Leerervaringen (10%)

- Beschrijf je ontwikkeling gedurende de TA training en je redenen om voor TA te kiezen
- Welke leerervaringen zijn belangrijk geweest voor de ontwikkeling van je identiteit als TA counsellor?
- Geef aan wat je standpunt is ten opzichte van ethische, professionele en juridische aspecten die van belang zijn voor je werk. Advies: laat duidelijk merken dat je de EATA *Ethische Code* en de *Richtlijnen voor de professionele praktijk* kent.

C. Project/Casestudie (35%)

Verwijs naar de kerncompetenties⁴ op grond waarvan je project/casestudie wordt beoordeeld. Zorg ervoor dat je betoog helder en samenhangend is.

- Het gaat om een project of casus binnen het werkveld Counseling en representatief voor jouw werk
- De project-/casestudie illustreert de praktische toepassing en de theoretische achtergrond van de kerncompetenties Counseling
- De beschrijving van het proces laat duidelijk zien wat jouw rol en professionele identiteit is in TA counseling.
- Sectie C mag bestaan uit:
 - een *projectstudie* op je werkterrein. Je presenteert een opzet van een project dat zich over langere tijd uitstrekt inclusief planning, uitvoering en evaluatie. Het kan gaan om: pastorale begeleiding, begeleiding als verpleegkundige of sociaal werker van patiënten en familie in een ziekenhuis of een ander sociaal instituut; management coaching in een bedrijf etc.
 - een *casestudie* over het proces van counseling van een specifieke cliënt of van een specifiek cliëntensysteem gedurende een bepaalde periode

Praktische aanwijzingen:

- geef weer hoe en wanneer jij effectief bent en met welke interventies je probleemoplossing of verandering stimuleert bij je cliënt of je cliëntensysteem.
- vermeld alleen de gegevens die relevant zijn; d.w.z. de informatie die nodig is om jouw specifieke professionele competenties te begrijpen die je wilt aantonen in het schriftelijk examen.
- geef het tijdsschema van de project-/casestudie
- literatuurbronnen vermelden met volledige referenties

De structuur van de project-/casestudie kan er als volgt uitzien (hier mag je dus van afwijken):

1. *Korte samenvatting*
2. *Context*
Cliënt; algemene omstandigheden; organisatie; ben je al dan niet op aanbeveling of in opdracht betrokken geraakt?; relevante systeemaspecten; hiërarchische aspecten etc.

⁴ Zie EATA Training and Examinations Handbook, section 5

3. *Analyse van de situatie (assessment)*
Hoe werd het probleem aan je voorgelegd? Hoe heb je zelf het probleem gedefinieerd? Sterkte/zwakte analyse van cliënt(systeem); eerste hypothese, intuïtie; reflectie op eigen kracht en beperkingen als TA counsellor; verzamelen van aanvullende gegevens; analyse; verificatie van eerste hypothese
4. *Creëren van counselingrelatie en sluiten van contract(en)*
Het proces om tot een vertrouwensrelatie te komen; de filosofische en theoretische basis daarvan; theorie en eigen gedachten over contracten (bijv. administratief contract, werkcontract, driehoekscontract).
5. *Ontwerpen van plan van aanpak*
Beschrijf de overwegingen, methoden en strategieën die je gebruikte. Hoe ontleende je deze uit bovenstaande (2-4), hoe definieer je de doelen op korte en lange termijn. Welke TA concepten en methoden gebruik je bij je overwegingen rond methodes en strategie en waarom? Als je binnen het raamwerk van dit project verwijst naar andere relevante (niet-TA) concepten, bespreek deze dan.
6. *Procesrapportage*
Beschrijving van het counselingproces met relevante TA concepten: fasering, voorbeelden van effectieve identificatie en interventies; omgaan met ineffectieve fasen, eventuele wijzigingen in planning, contract en uitvoering; persoonlijke ontwikkeling en crisismanagement.
7. *Evaluatie en prognose*
Evaluatie: in welke mate is je plan gerealiseerd? Vat belangrijke stappen samen, beschrijf de criteria waarop je positieve verandering of ontwikkeling beoordeelt. Hoe zijn de doelen op korte en lange termijn bereikt en het contract vervuld?
Prognose: beschrijf de huidige toestand van het project en mogelijke toekomst. Welke stappen moeten nog genomen worden om een gewenste ontwikkeling te stimuleren?
8. *Slotopmerkingen*
Wat heb je geleerd door dit project. Je kunt hier ook je persoonlijke ervaring in het contact met cliënt(systeem) beschrijven.
9. *Literatuurlijst*

N.B.

Zorg ervoor dat het gebruik van (en commentaar op) TA theorie en literatuur in sectie C en D consistent zijn!

D. Theorie en literatuur (35%)

Je beantwoordt 6 essayvragen uit de lijst van 13 vragen (naar eigen keuze). Je demonstreert daarmee hoe jouw kennis van TA theorie en literatuur je werk beïnvloedt en dat je in staat bent de praktijk van counseling te conceptualiseren in termen van transactionele analyse.

Richtlijnen:

- a. Er zijn twee manieren om een relatie te leggen tussen deel C en D:
 1. je neemt de 6 antwoorden op in een apart deel D. Bij deze optie kun je in C naar de beantwoording van de vragen in D verwijzen
 2. je integreert de 6 antwoorden in de tekst van sectie C. Het is dan handig om een verschillend lettertype te gebruiken voor de theorie en de casus in C. Als je voor deze optie kiest, moet je in een aparte paragraaf aangeven hoe en waar en welke van de 6 vragen besproken worden.

- b. Elk antwoord begint met een korte inleiding waarin je aangeeft wat je gaat behandelen.
- c. De antwoorden moeten onderling consistent zijn (m.a.w. iets wat je in het ene antwoord schrijft mag niet tegenstrijdig zijn met wat je in een ander antwoord beweert).
- d. Alle concepten worden helder gedefinieerd, de bron van de definitie wordt aangegeven, inclusief de juiste referentie.
- e. De redenen waarom een bepaald concept wordt gekozen moeten aangegeven worden.
- f. De gekozen begrippen worden beschreven en verklaard. Bovendien wordt toepassing (het nut) van het concept besproken m.b.v. voorbeelden. De voorbeelden komen bij voorkeur uit de case studie. Ze kunnen ook uit andere onderdelen van het werkveld komen (bijv. uit een andere therapie dan die beschreven in C).

Voor de vragen bij dit werkveld: zie Bijlage A.

ONDERWIJS EN ORGANISATIES

N.B. De richtlijnen voor deze werkvelden worden herzien. De hier afgedrukte tekst is afkomstig uit het oude handboek. Kijk op de website of vraag je supervisor of een meer recente versie bestaat.

A. Professioneel zelfportret (20%)

Beantwoord zo kort mogelijk de volgende vragen:

- Beschrijf precies de aard van je beroep en in welk veld je werkzaam bent.
- Geef een omschrijving van je baan/werkzaamheden, inclusief een beschrijving van de context: waar werk je, samen met wie en in wat voor soort organisatie werk je?
Beschrijf de populatie en de verschillende categorieën cliënten waar je mee te maken hebt
- Beschrijf de professionele context van jouw toepassing van TA in je werk. Welke positie heeft de TA in deze context?
- Geef aan wat je standpunt is ten opzichte van ethische, professionele en juridische aspecten die van belang zijn voor je werk.

B. Leerervaringen (10%)

De volgende aspecten zo kort mogelijk behandelen:

- Beschrijf het belang van TA in jouw professionele ontwikkeling: wanneer en waarom koos je voor de TA, welke invloed had deze beslissing (als er sprake was van enige invloed) op jouw professionele ontwikkeling sindsdien (bijvoorbeeld als je veranderde van veld, bijv. van therapie naar organisaties?)
- Welke uitdagende ervaringen had je sinds je TA gebruikt?
- Hoe hebben deze ervaringen het vinden van je identiteit in jouw beroep en toepassingsveld beïnvloed?

C. Project-/Casestudie (35%)

Verwijs naar de kerncompetenties⁵ op grond waarvan je project/casestudie wordt beoordeeld. Zorg ervoor dat je betoog helder en samenhangend is.

- Het gaat om een project of casus binnen je werkveld en representatief voor jouw werk
- Voor een project presenteer je het ontwerp (de opzet) over langere tijd inclusief ontwikkeling, uitvoering en evaluatie. Je illustreert ook de praktische toepassing en de theoretische achtergrond. Dit hoeft niet te betekenen dat een individuele cliënt over langere tijd beschreven moet worden. Het kan bijvoorbeeld ook gaan om⁶:
 - werk als management consultant waarbij je interventies doet in de organisatie of in verband met HRD-activiteiten (Human Resource Development), bijv. teambuilding, werk aan gelijke mogelijkheden voor elke medewerker)
 - werk als adviseur op het gebied van een onderwijscurricula of onderwijsmethodes

Praktische aanwijzingen:

- vermeld alleen de gegevens die relevant zijn
- geef een tijdsschema van het project (duur, fasering)
- het is erg belangrijk dat je jouw eigen rol goed belicht, geef weer hoe en wanneer jij effectief bent en met welke interventies je probleemoplossing of verandering stimuleert bij je cliënt of de organisatie
- noem auteurs wiens concepten je gebruikt en geef referenties en een literatuurlijst.

⁵ Zie EATA Training and Examinations Handbook, section 5

⁶ Ik heb hier, vooruitlopend op de officiële herziening van de teksten een paar voorbeelden weggelaten die niet in deze werkvelden thuishoren, zoals 'bedside counseling' en stervensbegeleiding (HT).

De structuur van de project-/casestudie kan er als volgt uitzien (je mag er dus van afwijken, maar zorg er dan wel voor dat het geheel samenhangend is):

1. *Inleiding en relevante persoonlijke gegevens van cliënt(en)*
status, hiërarchische positie, demografische gegevens, geschiedenis en overige achtergrondgegevens
2. *Context van de opdracht*
Beschrijf de institutionele en organisatorische achtergrond van je werk.
Wie heeft je aanbevolen en/of opdracht gegeven?
Hoe werd het probleem door jou en je cliënt(en) gedefinieerd? Bespreek beide definities.
Wat zijn je eigen basisideeën en waarden en welke rol speelden deze in je contact met de cliënt/de organisatie/het systeem)?
3. *Contract en/of andere afspraken*
Beschrijf de contracten en afspraken met jouw cliënten en hun oorsprong. Gebruik TA concepten m.b.t. Contracten als basis (bijv. administratief contract, werkcontract, driehoekscontract).
4. *Planning*
Beschrijf de overwegingen, methodes en strategieën die je gebruikte. Hoe ontleende je deze uit bovenstaande (1-3)? Hoe definieerde je de doelen op korte en lange termijn?
Welke TA concepten en methodes gebruik je bij je overwegingen rond methodes en strategie en waarom? Als je binnen het raamwerk van dit project verwijst naar andere relevante (niet-TA) concepten, bespreek deze dan. Schema's en diagrammen (vanuit TA of andere benaderingen) om je overwegingen te illustreren kunnen hier ingevoegd worden.
5. *Uitvoering*
Leg uit en bespreek hoe je jouw plan in de praktijk uitvoerde. Welke maatregelen en interventies hadden een positieve invloed op de cliënt/het systeem en maakten een verdere ontwikkeling en verandering mogelijk? Geef concrete voorbeelden.
Welke basisideeën en waarden waren van belang in het contact met de cliënt?
Vat het proces (de verschillende fasen) samen en beschrijf de veranderingen die plaatsvonden. Hierbij kun je letterlijke transcripts (verbatim verslagen) gebruiken.
Als je deze processen beschrijft, gebruik toepasbare TA concepten, besteed aandacht aan de samenhang met D.
In welke mate is je plan gerealiseerd? Vat belangrijke stappen samen, beschrijf de criteria hoe je positieve verandering of ontwikkeling beoordeelt. Hoe zijn de doelen op korte en lange termijn bereikt en het contract vervuld?
Waren er incidenten, problemen tijdens het verloop waardoor je de oorspronkelijke strategie wijzigde?
6. *Prognose*
Beschrijf de huidige toestand van het project en mogelijke toekomst. Welke stappen moeten nog genomen worden om een gewenste ontwikkeling te stimuleren?
7. *Slotopmerkingen*
Wat heb je geleerd door dit project?
Je kunt hier ook je persoonlijke ervaring in het contact met de cliënt/organisatie beschrijven.

N.B. Zorg ervoor dat het gebruik van (en commentaar op) TA theorie en literatuur in sectie C en D consistent zijn!

D. Theorie en literatuur (35%)

Theoretische beschouwing over concepten die je in deel C al aanduidt, via het beantwoorden van 6 essayvragen uit de lijst van 13 (onderwijs) of 11 (organisaties) vragen (naar eigen keuze).

Richtlijnen

- a. Theoretische beschouwing houdt in dat het algemene concept, met corresponderende essentiële begrippen en de relatie tussen deze verschillende begrippen, kort gepresenteerd wordt en geïllustreerd m.b.v. een voorbeeld. Bovendien wordt de verklarende waarde (het nut) van het concept besproken m.b.v. voorbeelden (bijv. welk idee wordt met dit concept uitgedrukt en waarom is een dergelijke beschrijving van de verklarende waarde nuttig?).
- b. De voorbeelden ter illustratie komen bij voorkeur uit de project-/casestudie (onderdeel C). Ze kunnen ook, in samenhang met de vragen, uit andere onderdelen van het werkveld komen. De voorbeelden moeten kort en concreet zijn.
- c. De theorie moet zo gepresenteerd worden, dat het niet interfereert met een samenhangende presentatie van de project-/casestudie (onderdeel C). Dat kan op de volgende manieren:
 - 1 het integreren van D in C; bijv. bij Contract in onderdeel C bespreek je vraag 7 uit deel D (Organisaties). Handig is als je een verschillend lettertype gebruikt bij de theorie in D en de casus in C.
 - 2 via voetnoten in C verwijst je naar D; D is dan wel een apart onderdeel.
 - 3 D en C helemaal apart.Als je voor optie 1 of 2 kiest, moet je in een aparte paragraaf aangeven hoe en waar en welke van de 6 vragen besproken worden. Bij optie 3 verwijst je ook in C naar de vragen in D (bijv: in de casestudie kan je dan schrijven: ik kom hier op blz... nog op terug bij de beantwoording van vraag 6).
Je kan de drie opties ook vermengen; als maar duidelijk is waar je de vragen beantwoordt. Coherentie in het geheel is van groot belang.

Voor de vragen bij deze werkvelden: zie Bijlage B en Bijlage C.

PSYCHOTHERAPIE (KLINISCH)

A. Professioneel zelfportret (20%)

Beantwoord zo kort mogelijk de volgende vragen:

1. Wat is je professionele titel (wat is de exacte omschrijving van je beroep)
2. Beschrijf je werk en de setting: taakomschrijving, collega's, je plek in de organisatie, wie zijn je cliënten of patiënten, wie verwijst hen, welke categorieën diagnoses hanteer je.
3. Welke bijdrage geeft de TA in jouw professionele praktijk (beschrijf niet de uitzonderingen, maar de hoofdmoot)
4. Beschrijf je legale positie: voldoe je aan de criteria van jouw land om als psychotherapeut te werken?
5. Hoe bescherm je jezelf en je cliënten:
 - wat voor cliënten zou je weigeren en waarom?
 - hoe zorg je voor verwijzing van deze cliënten naar anderen?
 - als je geen arts bent: hoe zorg je voor consultatie als dat nodig is en medische ondersteuning?
 - volgens welke criteria beoordeel je de noodzaak van een medische consultatie?

B. Leerervaringen (10%)

1. beschrijf het belang van TA in jouw professionele ontwikkeling: wanneer en waarom koos je voor de TA, welke invloed had deze beslissing (als er sprake was van enige invloed) op jouw professionele ontwikkeling sindsdien (bijvoorbeeld als je veranderde van veld, bijv. van onderwijs naar psychotherapie (klinisch)?
2. welke uitdagende ervaringen had je sinds je TA gebruikt?
3. hoe hebben deze ervaringen het vinden van je identiteit als therapeut beïnvloed?

C. Casestudie (35%)

Vooraf:

- je hoeft de volgorde van hieronder niet aan te houden; het moet wel coherent zijn.
- geef alleen de informatie die relevant is; geef bijv. alleen de levensgeschiedenis weer als deze relevant is voor je casestudie
- geef de duur van de hele behandeling of van verschillende fases aan
- het is vooral belangrijk dat jouw rol als therapeut duidelijk wordt; het moet niet alleen een beschrijving zijn van de cliënt in de therapie, maar ook van de relatie tussen jullie en jouw reacties op de cliënt.
- de relatie tussen jouw interventies en het therapieproces van de cliënt moet duidelijk worden.
- noem auteurs wiens concepten je gebruikt; geef referenties in de tekst of in een voetnoot en zorg ervoor dat de volledige gegevens correct in de literatuurlijst staan.

1. *Relevante persoonlijke gegevens van de cliënt.*
Leeftijd, sexe, getrouwd of niet, aantal gezinsleden, werk, sociale relaties.
2. *Context van verwijzing*
Verwijzer / verwijzende instantie, redenen van verwijzing
3. *Het Therapieproces (Werkproces)*
Werkte je in een groep/familie of individueel; waarom werkte je zo;
wat was de frequentie van het contact; hoe lang duurde het contact (tijd en aantal sessies)
4. *Eerste sessie*
Gepresenteerde problemen
Conditie van de patiënt bij verwijzing: geestelijk, lichamelijk, qua werk
Eerste diagnose.

5. *Levensgeschiedenis*
Gezin; ontwikkeling; medisch; seksuele relaties; belangrijke relaties; opleiding; werk/werkloosheid
6. *Begincontract en/of andere afspraken tussen jou en de cliënt*
7. *Diagnose*
Diagnose op basis van Transactionele Analyse waarin je de huidige situatie van de cliënt analyseert met gebruik van 2 of 3 TA concepten: bijv. scriptanalyse, functionele en structurele egoposities etc.
Diagnose volgens het systeem/kader waar jij mee werkt: bijv. DSM IV
Beschrijf hoe je tot deze diagnose bent gekomen, geef een differentiaal diagnose (andere opties)
8. *Probleemdefinitie*
Wat is het huidige probleem, in jouw optiek en dat van de cliënt.
9. *Uiteindelijke contract tussen jezelf en cliënt*
10. *Behandelplan*
Beschrijf je totale behandelplan, verwijzend naar de diagnose van hierboven.
Wat zijn je stappen, deelstappen, einddoel?
11. *Therapeutisch proces*
Wat het proces samen waarbij je afzonderlijke fasen beschrijft en TA concepten gebruikt om aan te geven wat er gebeurt. Geef voorbeelden van je interactie met de cliënt (gebruik als illustratie letterlijke transcripts); concentreer je hierbij op je significante interacties en de respons daarop van de cliënt.
Wat is de relatie tussen de effecten van de behandeling en de beginproblemen van de cliënt?
In welke mate is het contract vervuld? Welke criteria gebruik je om te beoordelen in welke mate de gestelde doelen zijn bereikt?
Welke moeilijkheden i.v.m. overdracht en tegenoverdracht kwam je tegen in het contact met de cliënt?
Beschrijf je gebruik van supervisie.
Beschrijf kort het concept "genezing" in relatie met je cliënt. Verbind je gekozen interventies met je behandelplan en jouw gedachten over genezing.
Beschrijf kort in welke mate het behandelplan is gerealiseerd, samengevat in belangrijkste aspecten. Als je het behandelplan gedurende de therapie wijzigde: waarom en hoe?
12. *Prognose*
Als de cliënt nog in behandeling is: hoe staat het nu?
Als de behandeling is afgesloten: wat is je oordeel over de prognose.
13. *Slotopmerkingen*
Beschrijf je eigen leerervaring en als je wil, persoonlijke ervaringen in het contact met de cliënt.

N.B.

Zorg ervoor dat het gebruik van (en commentaar op) TA theorie, literatuur en het psychotherapeutisch proces in sectie C en D consistent zijn!

D. Theorie en literatuur (35%)

Je beantwoordt 6 essayvragen uit de lijst van 13 vragen (naar eigen keuze). Je demonstreert daarmee hoe jouw kennis van TA theorie en literatuur je werk beïnvloed en dat je in staat bent de praktijk van therapie te conceptualiseren in termen van transactionele analyse.

Richtlijnen:

- a. Er zijn twee manieren om een relatie te leggen tussen deel C en D:
 1. je neemt de 6 antwoorden op in een apart deel D. Bij deze optie kun je in C naar de vragen in D verwijzen (bijv: in het behandelplan kan je dan schrijven: ik kom hier op blz. .. nog op terug bij de beantwoording van vraag 4).
 2. je integreert de 6 antwoorden in de tekst van sectie C. bijv. in de diagnose in onderdeel C bespreek je vraag 5 uit deel D over diagnostiek. Handig is als je een verschillend lettertype gebruikt voor de theorie en de casus in C. Als je voor deze optie kiest, moet je in een aparte paragraaf aangeven hoe en waar en welke van de 6 vragen besproken worden.
- b. Elk antwoord begint met een korte inleiding waarin je aangeeft wat je gaat behandelen.
- c. De antwoorden moeten onderling consistent zijn (m.a.w. iets wat je in het ene antwoord schrijft mag niet tegenstrijdig zijn met wat je in een ander antwoord beweert).
- d. Alle concepten worden helder gedefinieerd, de bron van de definitie wordt aangegeven, inclusief de juiste referentie.
- e. De redenen waarom een bepaald concept wordt beschreven moeten aangegeven worden.
- f. De gekozen begrippen worden beschreven en verklaard. Bovendien wordt de verklarende waarde (het nut) van het concept besproken m.b.v. voorbeelden. De voorbeelden komen bij voorkeur uit de case studie. Ze kunnen ook uit andere onderdelen van het werkveld komen (bijv. uit een andere therapie dan die beschreven in C).

Voor de vragen bij dit werkveld: zie Bijlage D.

4 Richtlijnen voor examinatoren die het schriftelijk beoordelen.

Deze richtlijnen worden herzien.

Check op de EATA website of bij je supervisor voor de meest recente ontwikkelingen.

Hierin worden een aantal aanbevelingen gedaan voor de examinator, zoals: strooks, permissie en protectie geven, niet vanuit negatieve KO beoordelen; steeds V paraat houden; houdt het proces +/- en respectvol; geef specifieke aanwijzingen over wat je mist; geef geen diagnose van de kandidaat (de evaluatie is onderwijskundig en niet therapeutisch); onthoud dat deze aanwijzingen meegenomen worden naar het mondeling. Niet meer dan 3 blz. commentaar.

Beoordeling

Allereerst beoordeelt de eigen supervisor of het examen ingezonden kan worden. Vervolgens wordt het examen opgestuurd naar de coördinator voor het Nederlands taalgebied (Marijke Arendsen Hein bij ons) en deze stuurt het naar een CTA, bij voorkeur een (P)TSTA in het werkveld van de kandidaat. Al het materiaal blijft hierbij anoniem.

De score wordt bepaald aan de hand van schalen die lopen van 1-10 (sectie A), 1-20 (sectie B) en 1-35 (secties C en D)⁷.

Met de score 100 ben je "vlekkeloos geslaagd".

Met een score < 65 ben je gezakt.

Met een score van 65 - 100 ben je geslaagd. Maar:

- er mag geen onderdeel ontbreken (als je alleen C en D inlevert kun je toch al 70 punten behalen, maar dat wordt dus niet geaccepteerd)
- er moet coherentie zijn tussen de verschillende onderdelen
- als iemand consistent (op alle onderdelen) onvoldoende scoort op een criterium van de scoringschaal, kan dit ook reden zijn voor afwijzing (bijv. als er twijfels zijn over de ethische positie, terwijl iemand wel de theorie goed beheerst).

Als de eerste beoordelaar negatief oordeelt wordt de casestudie naar een tweede beoordelaar gestuurd, zonder dat de kandidaat weet dat de casestudie door de vorige beoordelaar als onvoldoende werd gescoord. Alleen als deze ook negatief oordeelt, wordt je afgewezen. Als de tweede positief oordeelt vraagt de examencoördinator hen tot een gemeenschappelijk oordeel te komen. Als zij niet tot overeenkomst komen gaat het examen naar een derde beoordelaar. Zijn beslissing is dan definitief.

Je krijgt binnen 3 maanden een beoordeling van het schriftelijk; het is dan nog 3 maanden tot het mondeling. Als je afgewezen bent, kun je niet aan dat mondeling meedoen; je kunt een herkansing van je schriftelijk opsturen en meedoen aan een volgend mondeling.

Vertaling en bewerking Henk Trimp
Amsterdam, 10 augustus 2005

Gebaseerd op de voor het CTA-examen relevante onderdelen van het *EATA Training and Examinations Handbook* (2003 & wijzigingen en aanvullingen tot 2005) en gebruik makend van een eerdere vertaling en bewerking door Moniek Thunnissen (*Over het TA examen*, 1998)

Gecorrigeerd en goedgekeurd door Marijke Arendsen Hein, Marijke Wusten en Moniek Thunnissen.

⁷ Zie EATA Training and Examinations Handbook, section 12.7.11 – 12.7.14 (nieuw)

5 Bijlagen

Bijlage A: EATA - CTA examenvragen Counseling

- 1 Beschrijf wat in het algemeen het belangrijkste voor jou is in jouw persoonlijke stijl van werken als counselor in TA, maak daarbij gebruik van de belangrijkste stromingen in de TA en geef voorbeelden van die TA concepten die jij in jouw werk benadrukt.

Uitleg bij vraag 1 Counseling

Om deze vraag goed te beantwoorden wordt o. a verwacht dat je de belangrijkste uitgangspunten beschrijft die jouw persoonlijke wijze van counseling kenmerken.

Daarbij zou je TA schrijvers kunnen citeren die jouw stijl en manier van counseling beïnvloed hebben.

Bv: In het werken met cliënten heb ik veel geleerd van het werk van Erskine (Inquiry, attunement and involvement) bijvoorbeeld.....

Ik werk voornamelijk met de overdracht die ontstaat tussen mijn cliënt en mij

Ik werk veel met de geïntegreerde Volwassene, hier bedoel ik het volgende mee.....

Ik let er speciaal op dat er geen discriminatie plaatsvindt in mijn werk, dit hangt samen met mijn eigen levensfilosofie en de TA filosofie uitgedrukt in Ik + Jij +.... Een voorbeeld hiervan is...

Ik geloof in de waarde van supervisie en therapie, omdat.....

Bovendien wordt dan van je verwacht dat je het bovenstaande beschrijft vanuit de voornaamste TA concepten die jij toepast om de cliënten met wie jij werkt te begrijpen.

Bv Speltheorie, het racketsysteem, ego-toestanden etc.

- 2 Beschrijf een aspect van de recente ontwikkelingen (binnen de laatste 10 tot 15 jaar) in de TA theorie en hoe dat jou beïnvloed heeft zowel in je denken als in de praktijk.
- 3 Wat zijn jouw belangrijkste doelen in je professionele praktijk als counselor? Welke TA concepten gebruik je om dit te bewerkstelligen?
- 4 Bespreek de voordelen van het expliciteren van een "overall" behandelplan voor het counseling traject. Waar houd je rekening mee als je een plan maakt voor de verschillende soorten interventies die je wilt gaan doen?
- 5 Welke TA concepten gebruik je om de context waarbinnen het counseling proces zich afspeelt te analyseren? Hoe beïnvloedt dit jouw manier van werken met verschillende typen cliënten of cliëntensystemen?
- 6 Welke TA concepten gebruik je om het ontstaan van psychologische problemen te begrijpen? Laat het verband zien met jouw ideeën over geestelijke gezondheid en/of genezing.
- 7 Beschrijf hoe jij de counseling relatie ziet en laat zien hoe zich dit verhoudt tot de TA concepten en hoe het jouw manier van werken beïnvloedt.
- 8 Welk model of concept gebruik je om intrapsychische processen te begrijpen en hoe beïnvloedt dit jouw manier van werken?
- 9 Welk model of concept gebruik je om interpersoonlijke relaties en communicatie te begrijpen en hoe beïnvloedt dit de manier waarop jij werkt?
- 10 Hoe zorg je ervoor dat het gebruik van contracten het counseling proces bevordert?

- 11 Welke concepten gebruik je als je met partners, gezinnen, groepen of teams met speciale vragen en behoeften werkt en hoe beïnvloeden deze concepten de wijze waarop jij werkt?
- 12 Kies een onderwerp of een aspect van counseling uit, dat je theoretisch zou willen uitdiepen, gebruik daarbij TA concepten en laat zien hoe dat jouw werk beïnvloedt.
- 13 Beschrijf een onderzoeksproject dat je kent of waar je aan mee hebt gedaan en bespreek de implicaties daarvan voor de TA theorie en de TA praktijk.

December 2005 voor het laatst gecorrigeerd door EATA language coördinator.

Bijlage B: EATA - CTA examenvragen Onderwijs

- 1 Beschrijf jouw persoonlijke stijl als een TA geschoolde docent, maak daarbij gebruik van de belangrijkste stromingen in de TA en die TA concepten die jij in jouw werk benadrukt.

Uitleg bij vraag 1 Onderwijs

Deze vraag bedoelt de kandidaat uit te nodigen om hem/haarzelf te beschrijven als een TA docent (dat is veel breder dan een docent die TA gebruikt, een TA docent kan school decaan zijn, met ouders werken, met de schoolleiding werken, TA cursus geven aan een hogeschool, docent zijn op een middelbare school etc). Zie verder bij uitleg vraag 1 Counseling.

- 2 Beschrijf een aspect van de recente ontwikkelingen (binnen de laatste 10 tot 15 jaar) in de TA theorie en hoe dat jou beïnvloed heeft zowel in jouw denken als in de praktijk.
- 3 Wat zie jij als de belangrijkste doelen van het onderwijs in je professionele praktijk als docent? Welke TA concepten gebruik je om dit te bewerkstelligen?
- 4 Beschrijf jouw "overall" plan voor een onderwijs project. Met welke factoren in de context houd je daarbij rekening? (BV de bronnen/human resource die je tot je beschikking hebt, ethische aspecten).

Uitleg bij vraag 4 Onderwijs

Het woord context wordt hier genoemd omdat het lesgeven in zeer verschillende situaties kan plaats vinden en die situaties beïnvloeden de wijze waarop de contracten tot stand komen. BV statutaire bepalingen: het kan zijn dat een docent slechts een gelimiteerd aantal contacten met zijn leerling(en) wordt toegestaan. Of het kan een bepaalde politiek van de school zijn: op bepaalde scholen mag er alleen met leerlingen gewerkt worden en niet met de docenten. Dus het doel van deze vraag is te zien of de kandidaat rekening houdt met dergelijke factoren en hoe hij /zij deze integreert in zijn /haar planning.

- 5 Welke TA concepten gebruik je om te beoordelen wat de leerlingen nodig hebben? Welke TA concepten gebruik je om rekening te houden met de behoeften van anderen die mogelijk ook bij het leerproces betrokken zijn en deel uitmaken van het contract? Geef voorbeelden vanuit verschillende contexten.
- 6 Wat zijn de algemene doelstellingen en waarden die je in jouw werk volgt? Welke relatie bestaat er tussen deze normen en waarden en het begrip Genezing zoals dat beschreven wordt in de TA literatuur.
- 7 Beschrijf hoe jij de docent/leerling relatie ziet en laat zien hoe zich dit verhoudt tot TA concepten en hoe het jouw manier van werken beïnvloedt.
- 8 Welk model of concept gebruik je om intrapsychische processen te begrijpen en hoe beïnvloedt dit jouw manier van werken?
- 9 Welk model of concept gebruik je om interpersoonlijke relaties en onderlinge communicatie te begrijpen en hoe beïnvloedt dit de manier waarop jij werkt?
- 10 Hoe zorg je ervoor dat het gebruik van contracten het onderwijs (of leraar/leerling) proces bevordert?
- 11 Welke concepten gebruik je als je met individuele leerlingen of groepen met speciale onderwijsbehoeften werkt? Hoe beïnvloeden deze concepten jouw manier van werken?

Bijvoorbeeld:

Welke concepten gebruik je als je met kinderen/volwassenen werkt die bv een leerstoornis, een emotionele ontwikkelingsstoornis, een gehoorstoornis of een specifieke sociale behoefte hebben. Bijvoorbeeld het functionele model met mensen die een gedragsprobleem hebben, de driver theorie

voor mensen met spraakgebreken. De stroke theorie voor mensen /kinderen met sociale problemen, etc.

- 12 Kies een onderwerp uit, dat je theoretisch zou willen uitdiepen. Als dit niet een TA onderwerp is, laat dan de overeenkomst zien met de TA concepten en de TA manier van interventies doen.
- 13 Beschrijf een onderzoeksproject dat je kent of waar je aan mee hebt gedaan en bespreek de implicaties daarvan voor de TA theorie en de TA praktijk.

December 2005 voor het laatst gecorrigeerd door EATA language coördinator.

Bijlage C: EATA – CTA examenvragen Organisaties

- 1 Welke concepten uit de TA literatuur gebruik jij vooral in jouw werk? Beschrijf deze concepten en beargumenteer jouw keuze.
- 2 Welke TA concepten gebruik je om de intra-psychische processen te beschrijven van mensen die in organisaties werken? Hoe gebruik je daarbij de pathologie van ego- toestanden zoals beschreven door Eric Berne?
- 3 Welke TA concepten gebruik je om interpersoonlijke relaties te beschrijven?
En welke TA concepten gebruik je om de onderlinge communicatie te beschrijven?
Hoe maak je gebruik van deze concepten in jouw werk om verandering en ontwikkeling binnen jouw organisatie in gang te zetten?
- 4 Welke TA concepten gebruik je om terugkerende stereotype gedragspatronen in de attitude (het denken), in de gevoelens (inclusief de lichamelijke gewaarwordingen) en in het gedrag van mensen te beschrijven? Beschrijf hoe deze patronen ontstaan, hoe zij in stand gehouden worden en hoe deze veranderd kunnen worden.
- 5 Welk TA concept om het Script te beschrijven gebruik jij? Geef weer hoe het Script, volgens dat Script-concept ontstaat, welke condities er aan meewerken om het in stand te houden en hoe het veranderd zou kunnen worden.
- 6 Welke TA concepten gebruik je om de problematiek van je cliënten in te schatten of om jouw cliënten te diagnosticeren? Geef zo mogelijk de overeenkomst aan met TA concepten.
Becommentarieer de hier volgende vraag:
Op welke manier beïnvloedt de keuze van jouw wijze van diagnosticeren of van een andere manier van beoordelen van de problematiek van je cliënten, de praktijk van hoe je met die cliënten werkt?
- 7 Met welke concepten werk je bij het afsluiten van contracten of andere overeenkomsten tussen de cliënt, de Transactioneel Analist en mogelijk nog andere partijen? Hoe pas je deze concepten toe in jouw werk?
- 8 Door welke algemene doelstellingen en waarden laat jij je in jouw werk leiden? Welk verband bestaat er tussen deze normen en waarden en de concepten en ideeën die er in de TA literatuur bestaan over Genezing?
- 9 Wat zijn jouw favoriete methodieken die je toepast in jouw werk? Welke theorie(en) ligt(liggen) ten grondslag aan die methodieken? En waarom kies jij voor deze methodiek(en)?
- 10 Kies een onderwerp dat je theoretisch wat verder zou willen uitdiepen. Als dit niet een TA-onderwerp is, laat dan het verband zien tussen de TA concepten en de TA manier van interventies doen.
- 11 Beschrijf een onderzoeksproject dat je kent of waar je aan mee hebt gedaan en bespreek de implicaties daarvan voor de TA theorie en de TA praktijk.

December 2005 voor het laatst gecorrigeerd door EATA language coördinator.

Bijlage D: EATA - CTA examenvragen Psychotherapie

- 1 Beschrijf jouw persoonlijke stijl als TA psychotherapeut, maak daarbij gebruik van de belangrijkste stromingen in de TA en die TA concepten die jij in jouw werk benadrukt.
- 2 Beschrijf een aspect van de recente ontwikkelingen (binnen de laatste 10 tot 15 jaar) in de TA theorie en hoe dat jou beïnvloed heeft zowel in jouw denken als in de praktijk.
- 3 Wat betekent een psychotherapeutische verandering voor je? Welke TA concepten gebruik je om dit te bewerkstelligen?
- 4 Bespreek de voordelen van het expliciteren van een "overall" behandelplan voor het psychotherapeutische proces. Waar houd je rekening mee als je een behandelplan maakt voor de verschillende fasen in de behandeling?
- 5 Welke TA concepten gebruik je om de problematiek van je cliënten in te schatten of om jouw cliënten te diagnosticeren? Op welke manier beïnvloedt de keuze van jouw wijze van diagnosticeren of van een andere manier van beoordelen van de problematiek van je cliënten de praktijk van hoe je met die cliënten werkt?
- 6 Welke TA concepten gebruik je om het ontstaan van psychologische problemen te begrijpen? Laat het verband zien met jouw ideeën over geestelijke gezondheid en/of genezing.
- 7 Beschrijf hoe jij de psychotherapeutische relatie ziet en laat zien hoe zich dit verhoudt tot de TA concepten en hoe het jouw manier van werken beïnvloedt.
- 8 Welk model of concept gebruik je om intrapsychische processen te begrijpen en hoe beïnvloedt dit jouw manier van werken?
- 9 Welk model of concept gebruik je om interpersoonlijke relaties en communicatie te begrijpen en hoe beïnvloedt dit de manier waarop jij werkt?
- 10 Hoe zorg je ervoor dat het gebruik van contracten het psychotherapeutische proces bevordert?
- 11 Welke concepten gebruik je als je met partners, gezinnen of groepen werkt en hoe bepalend is dat voor de wijze waarop jij werkt?
- 12 Kies een onderwerp of een aspect van de psychotherapie uit, dat je theoretisch zou willen behandelen, gebruik daarbij TA concepten en laat zien hoe dat jouw werk beïnvloedt.
- 13 Beschrijf een onderzoeksproject dat je kent of waar je aan mee hebt gedaan en bespreek de implicaties daarvan voor de TA theorie en de TA praktijk.

December 2005 voor het laatst gecorrigeerd door EATA language coördinator